

בעובדא זו שאומרת שידוע לה שמבעלה הכשר נולדה הבת נאמנת להכשירה.

ונוסף אדרבה מעלה להכשר הבת, מה שבמכתב זה כותב כתר"ה ואנו הב"ד יודעים בטח שהאיש שני היה מבוגר ממנה בשלשים שנה גם סבל ממחלת הלב ומוקצר נשימה, שזה ודאי עושה למעט התשמיש וגם לפעמים שנעשה חלש גם שלא יוכל לבקול, שנוטה יותר שאמרה אמת שבעלה השני לא היה ראוי להוליד, וגם לפי מכתב זה וכל החקירות ודרישות ניכר שאף אם לא נאמין אותה בכל דבריה לא היו ביאות של השני מרובים משל הראשון שהיה בריא לתשמיש אלא ביאות הראשון מרובים אף שהיה גם בבית החולים, וגם אינו רואה בכל תשובותיה על שאלות כתר"ה שהיא משקרת יותר ממה שיש לנו לחשדה למשקרת מדינא מחמת שאינה נאמנת.

בכל אופן לדינא כשרה הבת להנשא לישראל ולא לכהן כדכתבתי במכתבי הראשון ולא יצאה תקלה מכתר"ה בשום דבר, ומה שחושש כתר"ה על השתדלותו להכשיר הבת שהיא נפש יקרה ותמימה, אדרבה שהוא דבר ראוי והגון ורצוי לפני השי"ת להשתדל עבור נשים צנועות ויקרות וכמו שצטוונו להשתדל בהיתר עגונות ובלבד שיהיה ההשתדלות בדיני התורה באמת.

ידידו מברכו ברפאה שלימה.

משה פיינשטיין

סימן יא

בנתעברה אשה כשרה מורע ממור כאמבטי איך הוא דין הולד

כ' אלול תשכ"ד.

מע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם כש"ת מהר"ר יהודה ליב הכהן קאנאן שליט"א.

הנה בדבר קישית הדר"ג על הב"ש והמל"מ הסוברים הולד שנולד מאמבטי מתייחס אחר בעל הורע, מהא דתוס' קידושין דף כ' ד' חב"ד על זרע פסול מנין שפסול אמו מן התרומה דאמר ר"י דהא זרע זרע פסול דלזרעה פסול ממש לא איצטרך קרא דהא פסולה בלא זה מכיון שנבעלה לפסול לה נפסלה

ממילא איכא פירכא שבמצרי שבמצרי לא נתחדש אלא בצד אחד שהוא במצריה השתורה השותה למצרי ואין למילף מזה שאף בממור נתחדש דין הולד אחר הפסול שהוא לחדש בשני הצדדין בין בממור בין בממורת שאולי לא נתחדש כל כך, ואי כתב רחמנא בממור היינו אומרים דרך פסול גדול כזה שנמשך לעולם נתחדש שאף בצד אחד כשר אבל במצרי שלא נמשך אלא ב' דורות אולי יש קולא שלא נפסל אף מדין יחוס שהאב מצרי כשהאם כשרה וכ"ש במצריה כשהאב כשר, וא"כ הוא רק כשמצד היחוס ליכא פסול בממור דאם היה בממור פסול מצד היחוס אף בלא הדין דהלך אחר פסולו והיה איירי במצריה וממורת היה ק"ו כדכתבתי.

אך יקשה ע"ז מקידושין דף ס"ט דאמר ההוא בישראל שנשא ממורת סדיא למשפחות לבית אבותם כתיב אתא לו אפקיה, דמזה משמע שלממור שנשא כשרה לא צריך קרא משום דנפסל מדין יחוס לבית אבותם, ואפשר לומר דהאינן דר"א פליג וסובר דגם בלא קרא דלו אחר פסולו היה בן ישל ממור מכשרה ממור מדין היחוס, ומזה הוכיח דהקרא דלו אחר פסולו שנאמר בממור דלא צריך הולד הוא לפסול אף בן ממור משפחה שמדין יחוס הולך אחריה, ודחה דאף לטעמיה הא צריך הקרא דלו אחר פסולו לממורת שילדה מישראל דמדין יחוס היה כשר, והודה ר"א אבל השיב דאף שצריך הקרא לכן ממורת מישראל יש למילף גם לממור שנשא שפחה, והגמ' ביבמות הוא דלא כר"א, אבל זהו דוחק, ולכן נראה לפרש דגם ר"א סובר דאף בממור מכשרה אין הפסול מדין יחוס אלא מלו אחר פסולו אבל סובר דכיון דמדין היחוס לא היה נפסל אף בן ממור אלא שהפסול פסול אי"כ אף בנו משפחה יש לפסול מדין זה אף שמדין יחוס הולך אחריה דהפסול עדיף, ואמר רבנן שאה"נ שעדיף ויש לפסול אף בן ממורת מישראל אף שהקרא קאי על ממור דהא כתיב לו שהוא לשון זכר מאחר שהוא דין חדש ולא מדין יחוס אבל אין למילף לפסול גם בנו משפחה מטעם שמסקי, והשיב ר"א דאין חלק בין יחוס דלבית אבותם ליחוס דילדיה האדוניה ויש למילף גם זה מעצם דין דהלך אחר פסולו שאמר מתחלה, ופירוש זה יותר מדויק וראיית ר"א הוא כדאמר תחלה ולא אופן אחר, עכ"פ איך שנימא אין לדחות סוגיא דיבמות בשביל הקושיא מקידושין, ודין זה שהלך אחר פסולו נראה שהוא דוקא ע"י ביאה כדן ממור מאיסור ערוה ולא כשהוא מורע ממור ע"י אמבטי, דהא הקרא דא"י איירי כדרך העולם שהוא ע"י ביאה ואין למילף

מכתובה ומתרימה, והא משכחת לה גם בורעה שצריך קרא דהוא שנתעברה מורע ממור שהיה באמבטי שהיה לא נפסלה משום שלא היה במעשה ביאה והולד מתייחס אחר הממור דהוא בעל הורע, אלמא דהתוס' סברי דמתייחס אחריה והוא זרע כשר.

הנכון לע"ד דבר חדש דממור אינו ענין יחוס חדש כהא דכניהם וישראלים שהם ענין יחוס שצריך לידע למי מתייחס הולד ואמרה תורה בקרא דלבית אבותם דמתייחסין אחר האב, שלכן נימא כשהאב ממור והאם כשרה יהיה מדין זה ממור, אלא מצד ענין יחוס גם ממור הוא ביחוס אביו שהיה ישראל אבל נתחדש מלו הלך אחר פסולו שהולד נמי נפסל בין כשהפסול הוא בהאב בין כשהוא בהאם, וראיה לזה מיבמות דף ע"ח דעושה צריכותא מה שהוצרך לכתוב להם הלך אחר פסולו במצרי ואדומי וגם לו הלך אחר פסולו בממור דאי כתב רחמנא במו"א משום דבא מטיפה פסולה אבל ממור דבא מטיפה כשרה אימא לא, ופרש"י דהוא לענין ממור שנשא כשרה אלמא דבלא קרא דלו הלך אחר פסולו היה הולד כשר אף שמדין יחוס הלך אחר האב אלמא דהפסול אינו שייך לענין היחוס והוא משום דמצד היחוס הוא כישראל אלא הוא מדין חדש דהולד נפסל בפסולו.

ולבד מה שלשון הגמ' הוא בממור, נראה שהוא מוכרח דאם איירי באמהות ותהיה הצריכותא בין מצריה שניסת לישראל לממורת שניסת לכשר היה הא דטיפה פסולה וטיפה כשרה שאמר רק מעלות בעלמא שלא שייך לעצם הדין דהולד והלך אחר הפסול, וא"כ יש להכניס מעלה זו בק"ו דהא אף שבא ממורת מטיפה כשרה עכ"פ היא פסולה גרועה מפסול דמצריה בין לענין חומר האיסור שממורת בלאו ומצריה בעשה בין בדורות שממורת היא עד עולם ומצריה רק עד ג' דורות, ואין זה חומרא הכתובה בתורה שיש להכניסה בק"ו כדאימא בתוס' קידושין דף ד' ד"ה מה ליבמה ובב"ב דף כ"ה ד"ה אני, ונצטרך לומר דאולי עכ"פ איכא למיפרך מעלה זו מאיזה טעם שלא ידוע לנו שהוא דוחק ודבר תמוה, ולכן אמר הצריכותא בין ממור למצרי ופירוש הצריכותא הוא דבממור שבא מטיפה כשרה הרי לענין יחוס הוא שייך לישראל שהוא כשר, והפסול שעליו אולי לא נמשך להכניס משיש חד צד כשר, דלהכשיר לגמרי אי אפשר משום דמפורש בקרא גם דור עשירי פסול, אבל מצרי שבא מטיפה פסולה הרי מצד דין יחוס יש לפסולו דהאב שמתייחס אחריו הוא הפסול, ואף שמקרא דלהם נלמד שגם במצריה שניסת לישראל נפסל הולד בדין מצרי, משום שהרי

שם ברמ"א ונישואין דבערכאות אינם כלים ונחשבה רק כוינתה עם השני שאין הולד מן הראשון ממור אף לא מדרבנן, וכמדומני שזהו גם כוונת כתר"ה במה שכתב דל"ד לסעיף ט"ו.

ולכן יש להתיר הבת להנשא לישראל שמותרת לבא בקהל.

הגנני ידיד מוקירו בל"ג ומברכו.

משה פיינשטיין

אחר שכתבתי חפשי בספר אוצר הפרקים ומצאתי בסימן ד' ס"ק ס"א אות א' ובאות ד' שיש הסוברים שמונה מתהפכת אף ביש לה בעל כדכתבתי ומסתבר כן, גם ראיתי בס"ק ס"ז אות א' בפירוש פרוצה ביותר שמביא שהסמ"ג כתב דמפקרת עצמה לכל בפרהסיא ובשם מהר"י מברונא הביא דפרוצה בפרהסיא בגיפוף ונישוק והוא כדכתבתי ב' הפירושים, ולהסמ"ג יהיה בעיית ר' עמרם בגמ' סוטה כחשוד הבעל על איסור סוטה ולכן אולי לא רצה מהר"י ברונא לפרש ברשיעיו ולכן פ' דפרוצה לעניני כיעור כדכתבתי ונהנית, הנ"ל.

סימן י

בענין הנ"ל

ה' טבת תשכ"ט.

מע"כ ידידי הרב הגאון מהר"ר שמואל בארי שליט"א הנאב"ד דן האג במדינת נעדעראנדר.

הנה קבלתי אגרות השניות של כתר"ה מד' דהנחה ששלח החו"ד שהי' בפני שלושה, ולדינא ליכא שינוי כי מה שהאשה נאמנת לומר על הולד שהוא מכשר אף שחשודה גם לפסולין וכן מה שנאמנת להרמ"א ורוב האחרונים לומר שמבעלה הוא אף בפרוצה ביותר, וכן מה שנאמנת לומר כשהיא א"א באופן שידוע שהעובר אינו מהבעל לומר שהוא מעכ"פ ועבד שהולד כשר, ודאי אין זה מצד שהיא בחזקת שאינה משקרת דלמרשעיות כאלו ליכא שום נאמנות, אלא שממחת ספק ממור הוא רק אסור מדרבנן האמינו לה כדאימא במ"מ וביש"ש כדכתבתי שם, ולכן מה לנו שאשה זו אמרה איות שקרים באיות דברים דהא גם בלא זה ידעין על נשים פרוצות שהן בחזקת שלא איכפת להו לשקר ומ"מ נאמנת, ולכן גם